РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на земеделието и храните
Българска агенция по безопасност на храните

Областна дирекция по безопасност на храните Русе

Прилагане на мерки за контрол на черна златка (*Capnodis tenebrionis*) при дървесни овощни и декоративни видове от сем. Розоцветни (Rosaceae) на територията на Република България

Черната златка (*Capnodis tenebrionis*) (Coleoptera: Buprestidae) (Бръмбари: сем. Бронзовки) нанася сериозни поражения, основно по костилковите овощни видове, както в овощните и декоративни разсадници, така и в овощните градини.

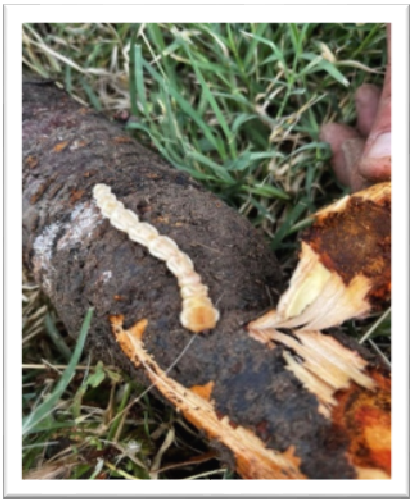
Неприятелят напада растения от семейство Розоцветни (Rosaceae) - кайсия, слива, праскова, череша, вишна, зарзала, бадем, маслодайна роза, круша, дюля, глог, шипка, декоративни и горски видове. Ларвата, която повреждa корените на младите дървета, предпочита слива, кайсия и праскова. При възрастните дървета най-предпочитани са череша, кайсия и праскова.

Причини за намножаването и високата популационна плътност на черната златка:

- Климатични промени – при сух и горещ климат възрастните снасят по-голям брой яйца, развитието на ларвите е по-кратко, което оказва благоприятно влияние върху развитието на популацията. Високите температури през последните две години в България допринасят за намножаването на черната златка;
- Липса на устойчиви подложки;
- Използване на несертифициран посадъчен материал;
- Проблеми в прилаганата агротехника - поддържане на почвената повърхност постоянно затревена и липсата на гравитачно напояване. Високата въздушна и почвена влажност в зоната около ствола на дърветата и корените влияе негативно на ларвите, но при капковото напояване влажността е недостатъчна;

✉ Гр.Русе, п.к. 7003 , ул. „Марица“ № 3
☎+359 (0) 82 84 59 56 , www.bfsa.egov.bg, RVS_18@bfsa.bg
☐ Ниво 3, TLP -RED ☐ Ниво 2, TLP-AMBER ☒ Ниво 1, TLP -GREEN ☐ Ниво 0, TLP -WHITE

Ембрионалното развитие продължава от 7 до 37 дни в зависимост от температурата и влажността. С повишение на температурите и намаляване на относителната влажност на въздуха развитието се ускорява. ***Най-висок процент на излюпване има при влажност 65%, а най-нисък — при влажност до 85%.***

Новоизлюпените ларви проникват в корените, издълбават ходове в главния корен и унищожават камбиалния слой на дървесината. Повреждат и тънките корени. Вследствие на повредата дърветата отслабват, започват да съхнат и загиват. При силно нападение, през лятото листата опадат. Една ларва е в състояние да унищожи изцяло тригодишно дърво. Нападнатите едногодишните дръвчета загиват още през първата година, а двугодишните и тригодишните обикновено изсъхват след пълното изхранване и какавидиране на ларвите.

Повреди

Възрастното насекомо се храни с дръжките на листата, с пъпките, намиращи се в основата на листните дръжки, и с кората на клонките. При изгризване на дръжките листата окапват. Намирането на окапали листа без дръжки или с части от дръжки под дърветата е сигурен знак за присъствието на черната златка. При младите дървета е възможно обезлистването през лятото да доведе до изсъхването им.

НАБЛЮДЕНИЯ ЗА ПОЯВА, РАЗВИТИЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ЧЕРНАТА ЗЛАТКА

Обследванията на площите се извършва от:

- Земеделски стопани върху стопанисваните площи;
- Инспектори по растителна защита от ОДБХ.

Провеждане на редовни инспекции

С повишаване на температурата рано напролет е необходимо да започне редовно обследване на дърветата за установяване появата на неприятеля, както в овощните градини, така и в близките необработваеми площи и синорите. Неприятелят обича да се "припича" на слънце, по клоните на дърветата, в топлите часове на деня.

През активната вегетация, откриването на листа с прегризани дръжки под короната на дърветата е признак за вредоносната дейност на неприятеля.

Друг възможен метод за установяване наличието на неприятеля е чрез стръскване на клоните. То се извършва в сутрешните часове на деня (6 – 7 часа), когато температурата на въздуха е по-ниска и насекомите са слабо подвижни.
Извършва се с лека дървена пръчка, чийто край е обвит с плат или с гума за предпазване на растенията от нараняване. Под дърветата се опъва брезент с размери 2 х 2 м. Падналите насекоми бързо се събират, а брезентът се измества, докато се стръскат всички клони. Събраните бръмбари се преброяват и унищожават.

КОНТРОЛ НА НЕПРИЯТЕЛЯ

Контролът на черната златка трябва да бъде насочен към всички стадии на нейното развитие. Постигането на устойчиво управление на черната златка изисква интегриран подход, който включва:

- **Агротехнически мероприятия;**
- **Биологичен контрол;**
- **Химичен контрол.**

Земеделските стопани са длъжни да спазват изискванията на Закона за защита на растенията (ЗЗР) и Закона за пчеларството.
Продуктите за растителна защита, които не са щадящи пчелите, да се прилагат след уведомяване на собствениците на пчелини, разположени в близост до региона на третиране.
Съгласно чл. 105 от ЗЗР, ПРЗ от втора професионална категория на употреба се прилагат от потребители със сертификат по чл. 83. Продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба – от лица, навършили 18 години.
В изпълнение на разпоредбите на чл. 115 а от ЗЗР и чл. 11 от Наредба № 12/2023 г., земеделските стопани водят „Дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене“.
За да се избегнат рискове за човешкото здраве и околната среда, да се спазват стриктно указанията и условията за употреба, описани в етикета на продукта за растителна защита.

Със Заповед № РД 11-528/24.02.2025 г. на изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните(БАБХ) е утвърдено **„Ръководство за прилагане на мерки за контрол на черна златка (*Capnodis tenebrionis*) при дървесни овощни и декоративни видове от сем. Розоцветни (Rosaceae) на територията на Република България“**. Ръководството е публикувано на сайта на БАБХ. Средствата за растителна защита, допустими за употреба срещу черна златка (*Capnodis tenebrionis*), при дървесни овощни и декоративни видове от сем. Розоцветни (Rosaceae) се актуализират при необходимост.